

BIOTSKI RAZNOVRSTNOSTI PRIJAZNO KMETOVANJE NA NIŽINSKIH KMETIJAH V SLOVENIJI

// Ksenija Napast in Valerija Petrinec



Projektne aktivnosti lahko odprejo novo tržno priložnost za kmetije na območjih Natura 2000.

foto: **Katarina Denac**

Z januarjem se je začel projekt EIP VIVEK – Kmetovanje z(a) biodiverzitetno na nižinskih kmetijah v Sloveniji. Projekt Evropskega inovacijskega partnerstva (EIP) je triletni projekt (2021–2024) za izboljšanje ohranjenosti narave v kmetijski krajini. Namen projekta je izboljšanje gnezditvenih in prehranjevalnih razmer za izbrane vrste ptic kmetijske krajine, možnosti za oprasovalce ter izboljšanje ohranitvenega stanja travniških habitatnih tipov prek kmetijskih praks na travinju in njivah na kmetijskih gospodarstvih, ležečih predvsem na nižinskih območjih Slovenije. V projektu, ki je financiran iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2014–2020 v okviru ukrepa Sodelovanje, sodeluje 13 partnerjev, od tega sedem kmetijskih gospodarstev. Prispevanje k varstvu biotske pestrosti, življenjskih okolij in krajine je eden od devetih ciljev Skupne kmetijske politike po letu 2021. Nekateri rezultati spremljanja stanja biotske raznovrstnosti v kmetijski krajini izkazujejo slabo ohranjenost, zato so za izboljšanje stanja potrebni novi pristopi k načinu kmetovanja.

PREIZKUS NOVIH UKREPOV

V projektu bomo zbrali podatke in preizkusili možne različice ukrepov za ohranjanje in izboljšanje stanja populacij pribe (*Vanellus vanellus*), poljskega škrjanca (*Alauda arvensis*) in hribskega škrjanca (*Lullula arborea*). Vse tri vrste ptic gnezdiijo pretežno na njivah in imajo upadajoče populacije na lokalnem ali nacionalnem nivoju.

Pilotno bomo preizkusili tudi ukrepe za obnovo dveh travniških habitatnih tipov v okviru omrežja

Natura 2000, ki sta glede na zadnje poročilo po Habitatni direktivi za obdobje 2013–2018 v slabem stanju tako v alpski kot kontinentalni regiji. V projektu bomo tudi raziskali možnost uporabe biomase s tradicionalnih pozno košenih travnikov za potrebe vzpostavljanja cvetnih pasov ali obnove

V projektu bomo preizkusili možne različice ukrepov za ohranjanje in izboljšanje stanja populacij **PRIBE** (*Vanellus vanellus*).

foto: **Tomil Trilar**



ogroženih travniških habitatnih tipov na drugih kmetijskih gospodarstvih, kar lahko pomeni novo tržno priložnost za kmetije na območjih Natura 2000.

V projektu bomo naslovili tudi krajinske elemente, ki jih ptice potrebujejo za petje, prehranjevanje in gnezdenje, vendar jih v zmerno do zelo intenzivni kmetijski krajini primanjkuje. To se kaže v negativnih populacijskih trendih ptic na takšnih območjih, ti elementi pa so pomembni tudi za oprasaševalce. Gre predvsem za lesne krajinske značilnosti (drevesa in grmi, mejice in posamezni grmi ter drevesa), robna življenjska okolja (cvetni in deteljno-travni pasovi) in kratkotrajno (eno- ali dvoletno) praho.

Predlagani ukrepi imajo širše pozitivne okoljske učinke na izboljšanje rodovitnosti tal in zmanjševanje erozije, varstvo vodnih virov in blaženje ter prilagajanje podnebnim spremembam.

KLJUČNA OBMOČJA ZA OHRANJANJE CILJNIH VRST PTIC

Praktični preizkus in analiza izvedljivosti ukrepov bosta potekala na treh projektnih območjih: Goričko, Dravsko-Ptujsko-Središko polje in Ljubljansko barje. Projektna območja na podlagi obstoječih podatkov sodijo med ključna območja za ohranjanje ciljnih vrst ptic in travniških habitatnih tipov v Sloveniji, hkrati pa med njimi obstajajo določene razlike v kmetijskih praksah, ki zahtevajo nekoliko različno zasnovo ukrepov. Vsa projektna območja so deloma ali v celoti vključena v omrežje Natura 2000. Goričko, del Središkega polja in Ljubljansko barje so bili razglašeni tudi za krajinske parke.

Pomemben del projekta bo namenjen tudi prenosu znanja med ciljnimi skupinami, ki so ključne za uvajanje v projektu razvitih rešitev v prakso in za njihovo vključitev v instrumente kmetijske politike. Organizirali bomo več delavnic in prikazov projektnih rešitev za kmetijska gospodarstva, strokovnjake in študente ter pripravili priročnik, ki bo dostopen tako v tiskani kot digitalni obliki. Rezultate projekta pa bomo na projektnih in drugih območjih v Sloveniji razširjali tudi s pomočjo različnih medijev in javnih dogodkov.

Partnerji projekta: E-ZAVOD (vodilni partner), DOPPS, Jeruzalem SAT, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, KGZ - Zavod Ljubljana, KGZ - Zavod Ptuj, Kmetija Filo, Kmetija Temlin, Kmetija Hujs, Kmetija Metličar, Kmetija Tancek, Kmetija Šteblaj, Občina Ormož.



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



S subvencijami sofinancirajo uničevanje gozdov, kar bo posledično vodilo tudi v povečanje onesnaženosti zraka ter pogostejše pojavljanje dihalnih bolezni.

foto: Simon Kovačič

SEŽIGANJE DREVES NE BO REŠILO PODNEBJA

// Neža Kocjan, Tilen Basle

Ob besedni zvezi »obnovljivi viri« verjetno pomislite na solarne panele in vetrne turbine, torej na načine pridobivanja čiste energije z izkoriščanjem naravnih virov brez ogljičnega odtisa. V resnici pa v Evropi več kot polovica vsega, čemur pravimo energija iz obnovljivih virov, prihaja iz sežiganja lesa in poljščin. To pomeni, da v imenu ukrepov proti podnebnim spremembam sežigamo biomaso, kljub temu da s tem povečujemo količine izpustov. To prevaro omogoča evropska zakonodaja, ki podpira obnovljive vire, Direktiva o energiji iz obnovljivih virov. Zakon poleg dobrih primerov izrabe obnovljivih virov energije namreč spodbuja države članice tudi k temu, da odslužene termoelektrarne na premog prestrukturirajo v sežigalnice lesa.

Kljub boju proti podnebnim spremembam se še vedno sofinancira uničevanje gozdov, ki bo prineslo nove posledice.

Količina nastalega ogljikovega dioksida je pri sežigu lesa celo večja kot pri fosilnih gorivih, obenem pa lahko pogozdovanje traja več desetletij. Tovrstne termoelektrarne imajo pravico do oznake obnovljivi vir energije, in to kljub temu, da sežigajo drevesa iz dragocenih življenjskih okolij, ki jih lahko celo uvažajo iz tujine. Vendar to še ni vse! Ker sežiganje dreves in poljščin v EU zakonsko sodi v skupino obnovljivih virov energije in tistih z nevtralnimi ogljičnim odtisom, so tovrstni načini pridobivanja energije upravičeni do subvencij in tako se iz davkopačevalskih denarnic v žepo onesnaževalcev vsako leto natečejo milijarde evrov. Trenutno v imenu boja proti podnebnim spremembam s subvencijami sofinancirajo tako uničevanje gozdov kot življenjskih okolij, kar bo posledično vodilo tudi v povečanje onesnaženosti zraka ter pogostejše pojavljanje bolezni dihal. Vendar se tej norosti lahko odločno postavimo po robu! Evropska komisija je pozvala, da smo do torka, 9. 2. 2021, izrazili svoje mnenje o zakonu, ki legalizira in omogoča tovrstni absurd. Upajmo na pametno rešitev!